

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie z zażalenia **L. P.**

na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w L.

z dnia 16 października 2018 r., w sprawie PR Ds. (...)

w przedmiocie odmówienia wszczęcia śledztwa

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 31 lipca 2019 r.

wniosku Sądu Rejonowego w G.

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu

na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w L. postanowieniem z dnia 16 października 2018 r. na podstawie art. 305 § 1 k.p.k. oraz art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie „przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków służbowych przez funkcjonariusza publicznego Prokuratora Rejonowego w G. prowadzącego postępowanie o sygn. PR Ds.(...) poprzez poświadczenie nieprawdy w wydanym w dniu 27.07.2018 r. postanowieniu o odmowie wszczęcia śledztwa oraz działając w porozumieniu z przedstawicielami Spółdzielni Mieszkaniowej W. , co wyraża się w fałszowaniu dokumentów i tuszowaniu przestępstw popełnionych przez przedstawicieli SM W. w zamian za korzyści majątkowe oraz znęcaniu się nad L. P. i jego uporczywym nękanii i działania na szkodę interesu prywatnego ww. pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z

art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 271 § 1 i § 3 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego (art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.)”.

Do złożonego przez L. P. zażalenia na to postanowienie nie przychylił się prokurator i przekazał je do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G. z wnioskiem o nieuwzględnienie zażalenia. Sędziowie tego Sądu, w tym wyznaczona sędzia referent A. S. Z. , na podstawie art. 41 § 1 i art. 42 § 1 k.p.k. złożyli wnioski o wyłączeniu ich od rozpoznania sprawy (zarejestrowanej pod sygn. II Kp (...)), motywując je osobistą znajomością prokuratora, którego dotyczy zaskarżona decyzja oraz bieżącą z nim służbową współpracą. Rozpatrując te wnioski, Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt X Ko (...), pozostawił bez rozpoznania żądanie wyłączenia od rozpoznania sprawy sygn. II Kp (...) Sądu Rejonowego w G. złożone przez 16 sędziów tego Sądu, szczegółowo wymienionych w sentencji oraz uznał się niewłaściwym w zakresie żądania sędzi A. S. Z. i przekazał sprawę II Kp (...) do Sądu Rejonowego w G. celem rozpoznania żądania wyłączenia od orzekania w sprawie. W uzasadnieniu wskazał, że w przypadku sędziów niewyznaczonych do rozpoznania sprawy ich żądanie wyłączenia od udziału w sprawie jest „co najmniej przedwczesne i aktualnie bezskuteczne”, w wobec tego, że „sędzia referent oraz wszyscy pozostali sędziowie powołali się na fakt osobistej znajomości oraz stałej współpracy służbowej z Prokuratorem Rejonowym, którego dotyczy zawiadomienie o przestępstwie, należałoby rozważyć, czy w sprawie nie powinien znaleźć zastosowania art. 37 k.p.k. jako lepiej przystający do okoliczności sprawy”. Zarazem jednak wyraził wątpliwość, czy w przypadku sędziów pionu cywilnego i rodzinnego powstała jakakolwiek relacja uzasadniająca złożenie żądania wyłączenia od rozpoznania sprawy.

Następnie Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 19 maja 2019 r., sygn. akt II Kp (...), na podstawie art. 37 k.p.k. zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie przedmiotowej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. W uzasadnieniu wskazał, że postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa dotyczy przekroczenia uprawnień oraz niedopełnienia obowiązków przez Prokuratora Rejonowego w G. , zaś „Sąd Rejonowy w G. w sprawach

rozpoznawanych w Wydziałach Karnym, Cywilnym oraz Rodzinnym jest jednostką ściśle współpracującą z Prokuraturą Rejonową w G. , którą kieruje Pan Prokurator”, nadto że „zarówno Sąd, jak i Prokuratura są małymi jednostkami, w których wszyscy sędziowie i prokuratorzy się znają, nie tylko na drodze służbowej, ale także z racji relacji towarzyskich”. Zaznaczył, że „dostrzegając możliwość powstania uzasadnionych wątpliwości w sprawie co do braku bezstronności sędziów w rozpoznaniu zażalenia skarżącego, wszyscy sędziowie złożyli oświadczenia o wyłączenie ich od rozpoznania sprawy, co nie zostało uwzględnione przez Sąd Okręgowy”, który jednak nadmienił, że zaistniała sytuacja winna być rozstrzygnięta w trybie art. 37 k.p.k. W ocenie Sądu Rejonowego te okoliczności przemawiały za uznaniem, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Rejonowego w G. nie zasługuje na uwzględnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego niejednokrotnie wskazywano na wyjątkowy charakter przepisu art. 37 k.p.k., jako dopuszczającego możliwość odstąpienia od fundamentalnej zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo. Najczęściej powodem takiego postąpienia jest dążenie do uniknięcia sytuacji, kiedy to w opinii publicznej, także stron występujących w sprawie, może się pojawić wątpliwość co do zdolności obiektywnego jej rozpoznania przez sąd właściwy. Zaistnienie takiej sytuacji w sprawie z zażalenia L. P. sygnalizuje Sąd Rejonowy w G. , jednak nie czyni tego w sposób przekonujący. Wskazał jedynie na współpracę z Prokuraturą Rejonową w G. oraz relacje zawodowe i towarzyskie sędziów i prokuratorów. Realia przedstawionej przez Sąd Rejonowy sprawy nie każą przyjąć, że wzgląd na dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za przekazaniem jej do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sam fakt istnienia relacji zawodowych, naturalny w przypadku sądu i prokuratury położonych w tej samej miejscowości, nie powinien być traktowany jako okoliczność wywołująca w odbiorze społecznym uzasadnione wątpliwości co do zdolności sądu miejscowo właściwego do bezstronnego rozpoznania sprawy i słaniający do postąpienia po myśli art. 37 k.p.k. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2016 r., IV KO 25/16, LEX nr 2021597). Jak to

zresztą zauważył Sąd Okręgowy w W., relacje te zapewne nie są zbyt intensywne w przypadku sędziów orzekających poza pionem karnym. Z kolei ewentualna relacja towarzyska sędziego i prokuratora powinna być rozpatrywana na gruncie wyłączenia sędziego od udziału w sprawie, o ile ten złoży należycie umotywowany wniosek.

Inną kwestią jest, czy przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi usunęłoby ewentualne wątpliwości samego skarżącego co do obiektywnego rozpoznania sprawy, skoro w piśmie przewodnim przekazującym zażalenie prokurator nadmienił, że „orzeczenia wydawane czy to przez sąd, czy funkcjonariuszy publicznych, a niezgodne z żądaniami L. P. są uznawane przez niego za każdym razem jako sprzeczne z prawem i będące wypełnieniem m.in. znamion przestępstwa z art. 231 § 1 k.k.” Wskazać też należy, że niezadowolenie strony z rozstrzygnięcia i przekonanie o tym że „Prokuratury i Sądy z urzędu fałszują dokumenty procesowe i poświadczają nieprawdę w nieważnych pismach” (cytat z zażalenia) nie powinny prowadzić do wydania decyzji, o której mowa w art. 37 k.p.k. W takim bowiem przypadku przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu wcale nie służy wytwarzaniu w społeczeństwie przekonania o bezstronności sądów, lecz przeciwnie, może budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (postanowienie z dnia 25 listopada 2009 r., III KO 81/09, OSNKW 2010, z. 2, poz. 20; zob. także postanowienia: z dnia 18 marca 2010 r., III KO 19/10, LEX nr 577213; z dnia 27 listopada 2013 r., IV KO 87/13, LEX nr 1396789; z dnia 16 marca 2017 r., IV KO 14/17, LEX nr 2248740; z dnia 16 stycznia 2018 r., V KO 112/17, LEX nr 2248740).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.